

DOI: 10.31110/consensus/2024-02/194-204

УДК (UDC) 327.36 : 355.357] (567) «2003/2011»

STABILIZATION MEASURES AND PEACEKEEPING MISSIONS IN IRAQ DURING THE OPERATION OF INTERNATIONAL COALITION FORCES (2003–2011)

Vladylena Sokyrska*

Yaroslav Petrychenko**

Abstract

The article is devoted to the study of the participation of foreign states in stabilization and peacekeeping missions in Iraq during the Coalition Forces Operation in 2003–2011. **The goal** of the article is to examine the objectives, effectiveness and impact of the stabilization and peacekeeping missions of foreign states during the Coalition Forces Operation in Iraq (2003–2011) with a view to assessing their contribution to the stabilization of the region and ensuring international peace.

The methodology of the study is based on the principles of scientificity, systematicity and objectivity with the use of general scientific methods: analysis and synthesis, systematic analysis and generalization.

The scientific novelty of the article lies in the fact that the authors, on the basis of government reports, international media materials and resolutions of world organizations, have attempted to analyze the role of foreign states in peacekeeping and stabilization activities in Iraq during the period of operation of the international coalition forces there in 2003–2011 for the first time.

Conclusions. The socio-economic and military-political situation in Iraq, complicated by the aggravation of domestic political and social challenges during the 2003–2011 military operation of the international coalition forces, required an immediate solution. However, there was no unanimity among the participants in the international coalition on the approach and scope of stabilization measures in the country. A number of foreign countries agreed to make their military units available to ensure stability and carry out peacekeeping activities. Some countries actively provided humanitarian and financial assistance to rebuild Iraq's infrastructure and promote its socio-economic development. Despite some differences in approach, all countries participating in the international coalition operation were actively involved in organizing the reconstruction program for Iraq, which contributed significantly to its stabilization during the period under study.

Keywords: stabilization, peacekeeping, anti-Iraqi coalition, military contingent, coalition operation

* Doctor of Historical Sciences, Professor of the Department of World History, International Relations and Methods of Teaching of Historical Disciplines Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine. E-mail: vlada.sokirskaya@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9983-3234>

** Master's student of the Educational and Scientific Institute of History, Law and International Relations Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, Ukraine.

E-mail: yaroslavpetrychenko789@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3319-2712>

СТАБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ ТА МИРОТВОРЧІ МІСІЇ В ІРАКУ ПІД ЧАС ОПЕРАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ КОАЛІЦІЙНИХ СИЛ (2003–2011 РР.)

Владилена Сокирська*
Ярослав Петриченко**

Анотація

Стаття присвячена дослідженню участі іноземних держав у стабілізаційних заходах і миротворчих місіях в Іраку під час проведення операції коаліційних сил в 2003–2011 рр. **Метою даної статті є** дослідження цілей, ефективності та впливу стабілізаційних і миротворчих місій іноземних держав під час операції коаліційних сил в Іраку (2003–2011) з метою оцінки їхнього внеску в стабілізацію регіону та забезпечення міжнародного миру.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах науковості, системності та об'єктивності з використанням загальнонаукових методів: аналізу і синтезу, системного аналізу та узагальнення.

Наукова новизна статті полягає в тому, що на основі державних звітів, матеріалів міжнародних ЗМІ та резолюцій світових організацій авторами вперше поставлено завдання проаналізувати роль іноземних держав у миротворчих та стабілізаційних заходах на території Іраку у період проведення там у 2003–2011 рр. операції міжнародних коаліційних сил.

Висновки. Соціально-економічна та військово-політична ситуація в Іраку, що ускладнилася через загострення внутрішньополітичних та соціальних викликів у ході проведення міжнародними коаліційними силами військової операції 2003–2011 рр., потребувала негайного врегулювання. Однак, серед учасників операції міжнародних коаліційних сил не було однастайності у підходах та масштабах проведення стабілізаційних заходів на території цієї країни. Низка іноземних держав згодилися надати свої військові підрозділи для забезпечення стабільності та проведення тут миротворчих заходів. Окремі країни активно надавали гуманітарну та фінансову допомогу для відновлення іракської інфраструктури та сприяння його соціально-економічному розвитку. Незважаючи на певні розбіжності в підходах, усі країни-учасниці операції міжнародних коаліційних сил активно включилися до організації програми відновлення Іраку, що значно сприяло його стабілізації упродовж досліджуваного періоду.

Ключові слова: стабілізаційні заходи, миротворчі місії, антиіракська коаліція, військовий контингент, операція коаліційних сил

Цитування: Сокирська, В. & Петриченко, Я. (2024). Стабілізаційні заходи та миротворчі місії в Іраку під час операції міжнародних коаліційних сил (2003–2011 рр.). *Консенсус*, 2, 194–204.

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/114>

* доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Суми, Україна. Е-mail: vlada.sokirskaya@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9983-3234>

** магістрант Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Суми, Україна.

Е-mail: yaroslavpetrychenko789@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3319-2712>

Постановка проблеми. Участь різних країн у врегулюванні конфліктів, стабілізаційних та миротворчих місіях є обов'язковим елементом у забезпеченні мирного середовища у різних куточках світу, боротьбі з тероризмом, забезпечення справедливості та демократії. Одна з ключових подій початку XXI ст. – операція коаліційних сил у складі 38 держав на чолі з США та Великою Британією в Іраку – не залишилася поза увагою міжнародного співтовариства. Головною метою проведення операції міжнародних коаліційних сил була зміна політичного керівництва Іраку, а також превентивні заходи щодо виявлення та непоширення зброї масового знищення. І хоча дана акція не була підтримана ООН та мала осуд з боку окремих держав, рішення про направлення військових контингентів для встановлення миру та проведення стабілізаційних заходів в Іраку було прийнято низкою сторін.

Розподіл миротворчих заходів включав у себе безліч аспектів, таких як: фінансові внески, направлення військ, забезпечення зброєю, а також проведення заходів для дотримання порядку та стабільності. Низка окремих держав зробила свій внесок у процеси реконструкції та стабілізації в Іраку. Зокрема, наприклад, Велика Британія керувала південною частиною країни, де перебувало близько 12 тис. британських військових. У той же час Польща, за певної логістичної допомоги з боку НАТО, контролювала центрально-південний регіон і очолювала сили, що склалися з 9 200 військовослужбовців з Європи, Азії та Латинської Америки. Окремі країни, які не направляли в зону бойових дій війська, такі як, наприклад, Саудівська Аравія й Китай, запропонували фінансову підтримку й гуманітарну допомогу. Посилювалась міжнародна співпраця між США країнами, які виступали проти війни в Іраку під проводом США.

Упродовж 2003–2011 рр. Ірак став полем діяльності різних держав світу, які намагалися вплинути на внутрішньополітичну ситуацію та відновлення соціально-економічного розвитку країни. Проте ці місії стикалися з різними викликами та проблемами, що вимагають детального аналізу. Серед них – ефективність заходів стабілізації, роль міжнародних організацій та органів управління, взаємодія з місцевим населенням та інші фактори, які вплинули на результативність діяльності місії та загальний хід подій у Іраку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслена в цій статті наукова проблема не знайшла свого історіографічного вираження. Джерельну базу дослідження формують урядові звіти, офіційні заяви лідерів країн-учасниць операції коаліційних сил в Іраку, матеріали міжнародних ЗМІ та резолюції міжнародних організацій. Тому **метою даної статті є** дослідження цілей, ефективності та впливу стабілізаційних і миротворчих місій іноземних держав під час операції коаліційних сил в Іраку (2003–2011) з метою оцінки їхнього внеску в стабілізацію регіону та забезпечення міжнародного миру.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз участі іноземних держав у миротворчих та стабілізаційних заходах на території Республіки Ірак у період здійснення військової операції коаліційних сил 2003–2011 рр., вплив стабілізаційних і

миротворчих місій в Іраку на внутрішньополітичну ситуацію та міжнародну безпеку. Також необхідним є визначення ключових викликів та проблем, що виникали перед місіями стабілізації та миротворчості у Іраку під час вищезазначеного періоду.

Виклад основного матеріалу. Одним із пріоритетних завдань операції коаліційних сил з моменту початку операції «Іракська свобода» 17 березня 2003 р. була не тільки зміна політичного керівництва, а й поступова демократична відбудова та стабілізація Іраку¹. Міжнародна участь була спрямована на підтримку миротворчих операцій, допомоги в підготовці і оснащенні нових сил безпеки Іраку, а також надання фінансової підтримки для відновлювальних робіт. Після проведення військової операції в Іраку панувало беззаконня, насильство та масове мародерство, що призвело до критичних руйнувань інфраструктури та порушення надання основних послуг і розподілу продовольства. За словами чиновника з питань оборони Іраку: «Післявоєнний грабіж, насильство та партизанський стиль опору в Іраку був «до певної міри несподіваним»².

Окрім того, постійні напади та бомбардування пунктів дислокування коаліційних військ змусили союзників шукати допомоги та підтримки для стабілізації й відновлення Іраку. Ця дипломатія призвела до військових та миротворчих зобов'язань кількох країн. Уже в листопаді 2003 р. налічувалось понад 40 країн, які пообіцяли надати військові та миротворчі контингенти для підтримки безпеки, відновлення та надання гуманітарної допомоги іракцям. Серед них: Австралія, Албанія, Вірменія, Азербайджан, Болгарія, Хорватія, Чехія, Данія, Домініканська Республіка, Естонія, Сальвадор, Фіджі, Грузія, Гондурас, Угорщина, Італія, Японія, Казахстан, Латвія, Литва, Македонія, Монголія, Нідерланди, Нова Зеландія, Нікарагуа, Норвегія, Філіппіни, Польща, Японія, Португалія, Румунія, Сінгапур, Словаччина, Південна Корея, Іспанія, Таїланд, Туреччина, Філіппіни, Україна та Велика Британія.

Для багатьох країн, прийняття Радою Безпеки США Резолюції № 1511 «The situation between Iraq and Kuwait» від 16 жовтня 2003 р. стало важливим фактором у встановленні легітимності післявоєнної міжнародної присутності в Іраку³. Тим не менше, деякі країни були обережними в питанні розгортання або утримування військових контингентів в Іраку. Після того, як було прийнято Резолюцію № 1511 «The situation between Iraq and Kuwait», 23–24 жовтня 2003 р. в Мадриді відбулася міжнародна конференція донорів для Іраку. Світова спільнота, за винятком Сполучених Штатів Америки, пообіцяла через Організацію Об'єднаних Націй виділити приблизно від 16 до 20 мільярдів доларів на гуманітарну допомогу та

¹ Goole D. Agency, truth and meaning: junging the Hurton report. *British Journal of Political Science*. 2005. № 35. P. 468.

² Burns R. Pentagon officials says Iraq stabilization proves 'tougher and more complex' than expected. *The Associated Press*. 2003. June 10.

³ United Nations Security Council. Resolution 1511 (2003) adopted by the Security Council at its 4836th meeting, on 16 October 2003. Retrieved from [https://undocs.org/S/RES/1511\(2003\)](https://undocs.org/S/RES/1511(2003))

відновлення Іраку. Хоча оцінки загальної вартості, необхідної для відбудови Іраку, дуже різнилися⁴.

Зроблено було також небагато додаткових обіцянок щодо надання іноземних військ на додаток до збільшених зобов'язань існуючих контрибуторів, таких як Велика Британія. Зрештою, рішення урядів іноземних держав про направлення миротворчих сил до Іраку могло ґрунтуватися на низці факторів, включаючи загальну ситуацію з безпекою, внутрішньополітична правова ситуація в країні-донорі, правові обмеження, з якими стикаються ці країни при розгортанні військ в Іраку, потенціал для іноземних компаній інвестувати в економіку Іраку, а також конкретні двосторонні домовленості між Сполученими Штатами і можливими донорами. Сполучені Штати субсидували розгортання військових сил деяких партнерів по коаліції, зокрема, Польщі. У березні 2003 р. польські військові (початково чисельністю 200 осіб, а пізніше – 2500 осіб) долучилися до операції «Свобода Іраку» і здійснювали командування багатонаціональною дивізією «Центр-Південь»⁵.

Станом на червень 2007 р. контингент з понад 11 600 іноземних військовослужбовців з 25 країн підтримував зусилля з післявоєнної стабілізації в Іраку та безпосередньо на театрі військових дій. Адміністрація Джорджа Буша-молодшого також зараховувала Фіджі і сім країн НАТО, які не входили до складу багатонаціональних сил в Іраку та не докладали особливих зусиль для стабілізації регіону (Угорщина, Ісландію, Італію, Нідерланди, Португалію, Словенію). Якщо вдатися до короткої статистики, то Велика Британія мала найбільший контингент іноземних військових у Іраку (7 100 осіб), за нею йшла Південна Корея з 1 200 особами. Тому обидві країни планували значно зменшити свою присутність протягом 2007 року. Це було пов'язано з тактикою партизанської війни незаконних збройних формувань, які активно протистояли коаліційним силам за допомогою різноманітних і, часто, нетрадиційних методів, часто використовуючи населені пункти⁶.

На початку дій коаліційних сил в Іраку Організація Об'єднаних Націй активно намагалася запобігти та пом'якшити гуманітарну кризу в цій країні. 28 березня 2003 р., практично через кілька днів після початку військової операції, ООН розпочала міжнародну кампанію зі збору коштів для Іраку, закликаючи міжнародне співтовариство зібрати 2,2 мільярди доларів для задоволення гуманітарних потреб іракського населення. Упродовж трьох місяців міжнародне співтовариство внесло \$870 мільйонів на ці цілі. Ще \$1,1 мільярда було виділено в рамках програми «Нафта в обмін на продовольство».

⁴ Birger H., Wallenstein P. *Peacekeeping Operations: Global Patterns of Intervention and Success, 1948–2004*. Third Edition. Stockholm: Folke Bernadotte Academy Publications, 2007.

⁵ Буглай Н. Зовнішня політика Польщі після вступу до НАТО. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Історія. 2016. Вип. 1, гл. 2. С. 137–141.

⁶ Леха А.Ю. Дії українських миротворчих підрозділів в Іраку (2003–2005 рр.). *Сумська старовина*. 2011. № XXXIII–XXXIV. С. 13–18.

24 червня 2003 р. Організація Об'єднаних Націй знову звернулася до міжнародної спільноти зібрати решту \$259 мільйонів. Гуманітарні кошти були використані на закупівлю продовольства, медикаментів та засобів для надзвичайних ситуацій. Агенції ООН також ремонтували лікарні, системи водопостачання та каналізації, розмінювали мінні поля та роздали 400 тис. дітей молодшого шкільного віку шкільні набори «Школа в коробці»⁷.

Велика Британія. Сполучене Королівство було найсильнішим прихильником зусиль США в Іраку. Прем'єр-міністр Ентоні Блер повністю підтримав Сполучені Штати Америки, незважаючи на розбіжності всередині власної лейбористської партії. Британський прем'єр-міністр вважав політику Іраку такою, що може нести загрозу міжнародному товариству і порушує резолюції ООН. Він вважав, що політичні проступки режиму Саддама Хусейна є справедливою причиною для військових дій⁸.

Велика Британія відігравала ключову роль у відновленні Іраку після завершення військових дій. Разом зі Сполученими Штатами та Іспанією, Велика Британія розробила проект Резолюції Ради Безпеки ООН «Стабілізація та відновлення Іраку», яка б проклала шлях до процесу відбудови в Іраку. 9 травня 2003 р. ці три країни представили Резолюцію РБ ООН № 1483, яка, серед іншого, поклала край міжнародним санкціям проти Іраку і розділила Ірак на три сектори. Відповідальність за них взяли на себе Сполучені Штати, Велика Британія і Польща. Сполучене Королівство здійснювало тимчасове командування південним Іраком, де його пріоритетами стало поліпшення безпеки й надання гуманітарної допомоги іракському народу. Станом на 20 листопада 2003 р. було відомо про 53 жертви серед британських військових, однак Тоні Блер відкинув пропозиції щодо виходу Великої Британії з Іраку, а після бомбардування італійської бази на півдні Іраку 12 листопада 2003 р. британські офіційні особи підтвердили, що вони готові відправити більше військ, якщо це буде необхідно⁹.

Австралія. Австралія надавала військову підтримку під час війни і продовжувала надавати фінансову та кадрову підтримку Іраку в післявоєнний час. Одним з головних успіхів під час війни в Іраку було те, що австралійські війська успішно захопили авіабазу Аль-Асад на захід від Багдада¹⁰. Хоча Австралія почала виводити свій 2000-тисячний військовий контингент у червні 2003 р., вона утримувала ще близько 900 військовослужбовців в Іраку і на театрі воєнних дій для надання матеріально-технічної допомоги. Офіційні особи зазначали, що австралійські сили можуть бути використані для підготовки місцевих сил безпеки з метою сприяння переходу до іракського самоврядування в майбутньому¹¹. Австралія почала виводити війська у червні 2003 р., однак близько 300 австралійців

⁷ United Nations agencies appeal for \$259 million in emergency assistance for Iraq. *M2 Presswire*. 2003. June 24.

⁸ Blair Stand Puts Strain on Coalition. *Guardian (London)*. 2003. January 22.

⁹ UK 'ready to send more troops to Iraq'. *The Guardian*. 2003. November 13.

¹⁰ Australians Release Details of Iraq Role. *AP Online*. 2003. May 9.

¹¹ Allard Tom. (November 17 2003). Australian Troops Switch to Get Iraqis Up to Speed. *Sydney Morning Herald*.

продовжували надавати інспекційну та моніторингову підтримку з корабля ВМС Австралії в затоці, в той час як інші австралійці беруть участь в управлінні повітряним рухом і логістиці в Іраку. Австралія також надавала фінансову та натуральну допомогу, зокрема, продовольчу та гуманітарну допомогу і допомагала у відбудові Іраку. Зокрема, на Мадридській міжнародній конференції з відновлення Іраку Австралія пообіцяла виділити ще \$14 мільйонів до вже раніше виділених її урядом \$70 мільйонів на допомогу у відбудові¹².

Німеччина. Німеччина послідовно і рішуче виступала проти превентивного удару по Іраку і односторонніх дій США в 2003 р. Німецький уряд вважав, що Саддам Хусейн не становив безпосередньої загрози міжнародній безпеці. Німеччина виключала свою участь у війні в Іраку, навіть якщо б вона була схвалена Радою Безпеки ООН¹³.

З точки зору післявоєнної відбудови, Німеччина взяла на себе обмежені зобов'язання щодо допомоги Іраку. Як обраний член Ради Безпеки ООН, Німеччина проголосувала за Резолюцію РБ ООН № 1483 «Безпека та стабільність в регіоні», яка зняла санкції з Іраку. Канцлер Шредер підкреслив своєчасність зняття санкцій і назвав це необхідним кроком на шляху до процвітаючого і самодостатнього Іраку¹⁴. У деяких політичних колах вважали, що голосування Німеччини символізувало жест, що демонстрував співпрацю зі Сполученими Штатами, незважаючи на різні погляди на війну. Німеччина також проголосувала за наступні резолюції РБ ООН № 1500 від 14.08.2003 «Укріплення ролі ООН у попередженні конфліктів і врегулюванні міжнародних спорів через миротворчі операції» і вищезгадана резолюція № 1511 «The situation between Iraq and Kuwait», які розширили сферу втручання ООН в Іраку. На думку німецького уряду, ці резолюції почали вирішувати важливі питання повоєнного порядку в Іраку¹⁵. Однак німецькі офіційні особи також зазначили, що вони хотіли б більш швидкої передачі суверенітету іракському народу і більш чітких вказівок щодо часових рамок створення нового уряду¹⁶.

Франція. Позиція Франції загострила відносини зі Сполученими Штатами Америки, які традиційно сприймалися як французький союзник зі спільними інтересами. Незважаючи на цей незручний і хиткий період в американсько-французьких відносинах, президенти США Дж. Буш і Франції Ж. Ширак домовилися на саміті «Великої вісімки» у червні 2003 р. подолати ці розбіжності і разом рухатися вперед у питанні відновлення Іраку. «Спільним баченням є вільний Ірак, здоровий Ірак, процвітаючий Ірак», – проголосував президент Дж. Буш¹⁷.

¹² Australia says commit another A\$20 million to Iraq. *Reuters News*. 2003. October 23.

¹³ Hildreth Steven A., et al. *Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction*. United States Congressional Research Service, 2003. 49 p.

¹⁴ Berlin contradicts EU's Solana on Iraq. *Deutsche Welle*. November 15, 2003.

¹⁵ Germany Restates Anti-war Stance on Iraq. *Agence France-Presse*. March 16, 2003.

¹⁶ Security Council action unanimously, calls for power to be returned to Iraqi people as soon as practical. *United Nations Press Release*. 2003. SC/798, October 10.

¹⁷ Bush G. Chirac 'in agreement'; Presidents meet, seem to patch up discord over Iraq. *The Washington Post*. 2003. June 3.

Щодо питання допомоги у відбудові Іраку, то Франція була учасницею цієї програми лише в рамках своєї частки зобов'язань Європейського Союзу. Офіційний Париж е розглядав ніякої іншої додаткової допомоги на тому етапі ні в плані фінансової допомоги, ні в плані співпраці у військовій сфері¹⁸. Крім того, 13 листопада 2003 р. міністр закордонних справ Франції де Вільпен заявив, що Франція готова допомогти у відбудові Іраку після того, як тимчасовий іракський уряд отримає суверенітет¹⁹. Він також сказав, що американська мета створення тимчасового іракського уряду є занадто далекою. Він також сказав, що американська мета створення тимчасового уряду до середини 2004 р. є надто віддаленою і що слід призначити представника ООН, який працюватиме разом з Полом Бремером з метою обрання представницької асамблеї Іраку до кінця 2003 р. Франція заявила, що вона готова значно списати борговий тягар Іраку через механізми Паризького клубу у спільній заяві з Німеччиною та Сполученими Штатами, опублікованій 16 грудня 2003 р.

Польща. Сполучені Штати розглядали Польщу як одного зі своїх «найвірніших союзників» у своїх зусиллях з роззброєння і відбудови Іраку²⁰. Під час візиту до Кракова у травні 2003 року президент Буш подякував Польщі за її непохитну підтримку війни під проводом США, заявивши, що «Америка не забуде, що Польща виявилася на висоті»²¹. Під час бойової фази війни Польща надала коаліції 200 військовослужбовців, як спецпризначенців, так і невійськового складу. На думку деяких політиків, які підтримували рішення про участь польських військовослужбовців в коаліційній операції в березні 2003 р., а потім у стабілізаційній місії, це втручання повинне було зміцнити міжнародну позицію Польщі та її союзні відносини зі США.

Туреччина. Туреччина – член НАТО та безпосередній сусід Іраку – не дозволила здійснити наземну частину операції через свою територію. Хоча відносини між Туреччиною і Сполученими Штатами постраждали внаслідок рішення турецького парламенту відмовити Сполученим Штатам у праві використовувати Туреччину як північний фронт у війні проти Іраку в березні, Туреччина продемонструвала підтримку коаліції на чолі з США, пообіцявши надати 10 000 миротворців для стабілізації ситуації в Іраку. Пізніше Туреччина відкликала свою пропозицію після того, як 5 листопада 2000 р. Урядова рада Іраку оголосила, що відхилить пропозицію Туреччини. Хоча деякі скептики припускають, що адміністрація Буша схвалила надання Туреччині кредитного пакету на суму 8,5 мільярдів доларів, щоб отримати підтримку в парламенті, американські офіційні особи заперечують, що кредити були послугою за обіцянку надати миротворців²². Один американський чиновник припустив, що кредити були пов'язані з обіцянкою

¹⁸ Officials gather in Madrid for Iraq donors conference. *Los Angeles Times*. 2003. October 23.

¹⁹ France urges policy shift on Iraq. *BBC News*. 2003. November 13.

²⁰ U.S.-Europe Spat Threatens to Isolate Britain. *The Times (London)*. 2003. January 25.

²¹ Polish PM rallies troops in Iraq. *BBC News*. 2003. November 13.

²² Entous A. US- Dollar diplomacy may have paid off in Turkey Vote. *Reuters News*. 2003. October, 2.

Туреччини утримуватися від односторонніх військових дій на півночі Іраку²³. У червні 2003 р. Туреччина оголосила про нову політику, спрямовану на зміцнення торговельних відносин та економічного співробітництва між Туреччиною та Іраком, а також на більш дружні відносини з курдами на півночі²⁴. Туреччина також розглядала запрошення курдських груп відкрити турецькі консульства в регіоні. 24 червня 2003 р. Туреччина також оголосила, що вона відкриє свої бази для гуманітарної допомоги на шляху до Іраку; на додаток до транспортування продовольства та інших вантажів, Туреччина дозволить транзит військовослужбовців.

Україна. Направлення контингенту радіаційного, хімічного та бактеріологічного (РХБ) захисту до Кувейту у березні 2003 р. та направлення військ до Іраку в серпні 2003 р. стали тими випадками в історії незалежної України, коли підрозділи українських Збройних Сил були відправлені до інших держав без відповідного мандату Ради Безпеки ООН. Такі дії України були в руслі політики США та суперечили підходам Росії, Франції та Німеччини щодо врегулювання іракського питання. Про це свідчать події, які відбувалися під час застосування українських миротворчих підрозділів в Іраку. Зокрема, починаючи з кінця 2003 р., рішенням Президента України в Ірак був направлений військовий контингент у кількості до 1800 осіб²⁵.

Безпосередніми завданнями українського миротворчого персоналу в Іраку були: тренування та підготовка особового складу іракської національної поліції; підготовка програм та навчання особового складу іракських сил безпеки у військових навчальних закладах Іраку, планування, організація та проведення підготовки офіцерського складу збройних сил Іраку; висвітлення діяльності Місії у засобах масової інформації, здійснення патрулювання, гарантування безпеки пересування місцевих жителів, несення служби на наглядових постах, надання гуманітарної допомоги, перевірка автомобільного транспорту і населення на предмет наявності зброї, вибухівки, наркотичних речовин і контрабанди²⁶. Одним з основних результатів діяльності українського контингенту в Іраку стала підготовка та сертифікація трьох батальйонів і командного персоналу нової іракської армії. Ці підрозділи стали першими самодостатніми підрозділами, які отримали відповідну сертифікацію. Крім цього, українські військові інженери утилізували небезпечне озброєння, провели очищення будинків, шкіл та доріг від мін, а також вилучили велику кількість зброї у місцевого населення²⁷.

²³ Bentley M. Turk loan linked to Iraq donations - U.S. Official. *Reuter News*. 2003. October 2.

²⁴ Turkey adjust policy regarding northern Iraq. *Xinhua News Agency*. 2003. June 5.

²⁵ Постанова про затвердження рішення Президента України про направлення миротворчого контингенту для участі України в міжнародній миротворчій операції в Республіці Ірак. Закон України. *Голос України*. 2003. № 108. 12 червня.

²⁶ Лисак Я.А. Міжнародно-правові основи дислокації Збройних Сил України за кордоном та виклики їх реалізації: приклади миротворчих операцій в Югославії та Іраку. *Правова доктрина*. 2014. № 31. С. 46-51.

²⁷ Петюр Р.К. Рішення про направлення українського контингенту до Іраку та його наслідки. *Військово-історичний журнал*. 2014. № 4. С. 58-76.

Висновки: Отже, через складні внутрішньополітичні та соціальні виклики військово-політична ситуація в Іраку у ході проведення операції коаліційними силами в Іраку в 2003–2011 рр. потребувала негайного врегулювання. Однак, серед учасників операції міжнародних коаліційних сил не було однастайності у підходах та масштабах проведення стабілізаційних заходів на території Іраку. Низка іноземних держав згодилися надати свої військові підрозділи для забезпечення стабільності та проведення тут миротворчих заходів. Окремі країни активно надавали гуманітарну та фінансову допомогу для відновлення іракської інфраструктури та сприяння його соціально-економічному розвитку. Незважаючи на певні розбіжності в підходах, усі країни-учасниці активно включилися до організації програми відновлення Іраку, що значно сприяло його стабілізації упродовж досліджуваного періоду.

REFERENCES

- Allard, Tom. (2003). Australian Troops Switch to Get Iraqis Up to Speed. *Sydney Morning Herald*. November 17 (in English).
- Australia (2003). Australia says commit another A\$20 million to Iraq. *Reuters News*. October, 23 (in English).
- Australians Release (2003). Australians Release Details of Iraq Role. *AP Online*. May 9 (in English).
- Bentley, M. (2003). Turk loan linked to Iraq donations - U.S. Official. *Reuter News*. October 2 (in English).
- Berlin (2003). Berlin contradicts EU's Solana on Iraq. *Deutsche Welle*. November 15 (in English).
- Blair Stand (2003). Blair Stand Puts Strain on Coalition. *Guardian (London)*. January 22 (in English).
- Buhlay, N. (2016). Zovnishnia polityka Polshchi pislia vstupu do NATO [Poland's foreign policy after joining NATO]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istorii, 1, 2*, 137–141 (in Ukrainian).
- Burns, R. (2003). Pentagon officials says Iraq stabilization proves 'tougher and more complex' than expected. *The Associated Press*. June 10 (in English).
- Bush, Chirac (2003). Bush, Chirac 'in agreement'; Presidents meet, seem to patch up discord over Iraq. *The Washington Post*. June 3 (in English).
- Entous, A.(2003.) US- Dollar diplomacy may have paid off in Turkey Vote. *Reuters News*. October 7 (in English).
- France (2003). France urges policy shift on Iraq. *BBC News*. November 13 (in English).
- Germany Restates (2003). Germany Restates Anti-war Stance on Iraq. *Agence France-Presse*. March 16 (in English).
- Goole, D. (2005). Agency, truth and meaning: junging the Hurton report. *British Journal of Political Science*, 35, 468 (in English).
- Heldt, Birger & Wallensteen, Peter. (2011). *Peacekeeping Operations: Global Patterns of Intervention and Success, 1948–2004*. Third Edition. Stockholm: Folke Bernadotte Academy Publications (in English).
- Hildreth, Steven A., et al. (2003). Iraq: International Attitudes to Operation Iraqi Freedom and Reconstruction. United States Congressional Research Service (in English).
- Leha, A.Yu. (2011). Diyi ukrainskykh mirotvorchykh pidrozdiliv v Iraku (2003–2005 rr.) [Actions of Ukrainian peacekeeping units in Iraq (2003–2005)]. *Sumska starovyna, XXXIII–XXXIV*, 13–18 (in Ukrainian).

- Lysak, Ya. (2014). A. International Legal Foundations for the Deployment of Ukrainian Armed Forces Abroad and Challenges in Their Implementation: Case Studies of Peacekeeping Operations in Yugoslavia and Iraq. *Pravova Doktryna*, 31, 46–51 (in English).
- Officials gather in Madrid. (2003). Officials gather in Madrid for Iraq donors conference. *Los Angeles Times*. October 23 (in English).
- Petiur, R.K. (2014). Rishennia pro napravlennia ukrainskoho kontynhentu do Iraku ta yoho naslidky [The decision to send the Ukrainian contingent to Iraq and its consequences]. *Viiskovo-istorychnyi zhurnal*, 4, 58–76 (in Ukrainian).
- Polish, P.M. (2003). Polish PM rallies troops in Iraq. *BBC News*. November 13 (in English).
- Postanova. (2003). Postanova pro zatverdzhennia rishennia Prezydenta Ukrainy pro napravlennia myrotvorchoho kontynhentu dlia uchasti Ukrainy v mizhnarodnii myrotvorchii operatsii v Respublitsi Irak [Resolution on the approval of the decision of the President of Ukraine to send a peacekeeping contingent for Ukraine's participation in the international peacekeeping operation in the Republic of Iraq]. *Zakon Ukrainy. Holos Ukrainy*, 108, 12 chervnia (in Ukrainian).
- Security Council. (2003). Security Council action unanimously, calls for power to be returned to Iraqi people as soon as practical. *United Nations Press Release SC/79*. October 10 (in English).
- Turkey adjust. (2003). Turkey adjust policy regarding northern Iraq. *Xinhua News Agency*. June 5 (in English).
- U.S.-Europe. (2003). U.S.-Europe Spat Threatens to Isolate Britain. *The Times (London)*. January 25 (in English).
- UK 'ready. (2003). UK 'ready to send more troops to Iraq. *The Guardian*, 13 Novemder 3 (in English).
- United Nations. (2003). United Nations agencies appeal for \$259 million in emergency assistance for Iraq. *M2 Presswire*. June 24 (in English).
- United Nations. (2003). United Nations Security Council. Resolution 1511 adopted by the Security Council at its 4836th meeting, on 16 October. Retrieved from <https://undocs.org/S/RES/1511>